

prima instanță: Judecătoria Cimișlia, sediul central – V. Carapirea
instanța de apel: Curtea de Apel Comrat – G. Colev, A. Curdov, Ș. Starciuc

ÎNCHEIERE

20 decembrie 2023

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Aliona Miron
Diana Stănilă
Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursului depus Instituția Publică „Agenția pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii”,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Instituția Publică „Agenția pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii” împotriva Gospodăriei Țărănești „Sîrbu Mihail Sofronie” cu privire la încasarea datoriei a penalității și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 21 februarie 2023 a Curții de Apel Comrat,

c o n s t a t ă:

La 14 martie 2022, IP „Agenția pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii” a depus cerere de chemare în judecată împotriva GȚ „Sîrbu Mihail Sofronie” solicitând încasarea datoriei contractuale în sumă de 332 550 de lei, a penalității în sumă de 159 736,78 de lei și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, s-a indicat că între GȚ „Sîrbu Mihail Sofronie” și Unitatea de Implementare și Administrare a Proiectului Creșterii Producției Alimentare, reorganizată prin transformare conform Hotărârii Guvernului nr. 425/2020 în IP „Agenția pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii”, subordonată Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, la 9 septembrie 2019, a fost încheiat contractul de vânzare-cumpărare în rate a tehnicii agricole nr.6630.

Conform contractului nr. 6630 din 9 septembrie 2019, pârâtul a procurat tehnica agricolă Heder model PSP-670-51, nr. șasiu MOF06051000107, nr. înregistrării de stat 12-5075, în valoare totală de 166 000 lei, care urma a fi achitată în 4 rate după cum urmează: 50 200 lei până la data de 9 septembrie 2019, 32 800 lei până la data de 1 noiembrie 2019, 41 500 lei până la data de 1 septembrie 2020 și 41 500 lei până la 1 septembrie 2021.

Procurarea tehnicii agricole se confirmă prin actul de predare-primire din 9 septembrie 2019, prevăzut la anexa nr.3 la contractul nr. 6630 din 9 septembrie 2019 și factura fiscală seria IV 4782399 din 9 septembrie 2019 (anexa nr.3, 4).

S-a invocat că, GȚ „Sîrbu Mihail Sofronie” nu și-a onorat obligațiile în întregime, nerespectând graficul de achitare. Potrivit evidenței contabile a

reclamantului pentru tranșa devenită scadentă la 1 noiembrie 2019 în sumă de 32 800 lei, pentru tranșa devenită scadentă la 1 septembrie 2020 în mărime de 42 500 lei și pentru tranșa devenită scadentă la 1 septembrie 2021 în mărime de 41 500 lei, pârâtul nu și-a onorat obligațiile, înregistrând o datorie în sumă de 115 800 lei.

Potrivit părții 10 (sanțiuni pentru încălcarea cerințelor contractului) al contractului de vânzare-cumpărare în rate a tehnicii agricole nr. 6630 din 9 septembrie 2019, pentru întârzierea plăților de răscumpărare, Cumpărătorul trebuie să plătească Vânzătorului o penalitate în mărime de 0,1 % din suma datorată pentru fiecare zi de întârziere. Penalitatea datorată de pârât constituie suma de 59 125,50 de lei.

De asemenea, s-a menționat că la 17 octombrie 2019 între părți a fost încheiat contractul de vânzare-cumpărare în rate a tehnicii agricole nr.6675.

Conform contractului nominalizat, pârâtul a procurat tehnică agricolă Heder model PPK-570-51, nr. șasiu MOA05051000007 nr. înregistrării de stat 12-5206, în valoare totală de 327 300 lei, care urma a fi rambursată în 4 rate, după cum urmează 92 900 lei până la data de 17 octombrie 2019, 70 750 lei până la data de 01 decembrie 2019, 81 825 de lei până la data de 01 octombrie 2020 și 81 825 lei până la 01 octombrie 2021.

Procurarea tehnicii agricole se confirmă prin actul de predare-primire din 17 octombrie 2019 prevăzut la anexa nr.3 la contractul nr. 6675 din 17 octombrie 2019 și a facturii fiscale seria IV 5572360 din 17 octombrie 2019 (anexa nr.3,4).

Conform fișei contragentului, au fost efectuate următoarele achitări de către pârât, la 11 octombrie 2019 suma de 92 900 lei - I tranșă, la 23 octombrie 2019 suma de 17 000 lei și la 22 decembrie 2021 suma de 650 lei.

Astfel, s-a invocat că, GȚ „Sîrbu Mihail Sofronie” nu și-a onorat obligațiile în întregime, nerespectând graficul de achitare, iar potrivit evidenței contabile a reclamantului, pentru tranșa devenită scadentă la 01 decembrie 2019 în mărime de 75 750 de lei, pentru tranșa devenită scadentă la 01 octombrie 2020 în mărime de 81 825 de lei și pentru tranșa devenită scadentă la 01 octombrie 2021 în mărime de 81 825 de lei, înregistrând o datorie în sumă de 216 750 de lei.

Potrivit părții 10 (sanțiuni pentru încălcarea cerințelor contractului) al contractului de vânzare-cumpărare în rate a tehnicii agricole nr.6675 din 17 octombrie 2019, pentru întârzierea plăților de răscumpărare, Cumpărătorul trebuie să plătească Vânzătorului o penalitate în mărime de 0,1 % din suma datorată pentru fiecare zi de întârziere.

Penalitatea datorată de pârât constituie suma de 100 611,28 de lei.

În vederea soluționării pe cale amiabilă a litigiului dat, pârâtul a fost somat prin scrisoarea nr.1336 din 28 octombrie 2021, recepționată conform avizului la 01 noiembrie 2021, însă nu și-a onorat obligațiile contractuale asumate.

Prin hotărârea din 21 iunie 2022 a Judecătorei Cimișlia, sediul central, s-a admis cerere de chemare în judecată.

S-a încasat de la GȚ „Sîrbu Mihail Sofronie” în beneficiul IP „Agenția pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii” datoria rezultată din contractul nr.6630 de vânzare-cumpărare în rate a tehnicii agricole din 09 septembrie 2019 și contractul nr.6675 de vânzare-cumpărare în rate a tehnicii agricole din 17 octombrie 2019 în sumă de 332 550 de lei și penalitatea în sumă de 159 736,78 de lei, în sumă totală de 492 286,78 de lei.

S-a încasat de la GȚ „Sîrbu Mihail Sofronie” în beneficiul Statului taxa de stat în sumă de 14 768,60 de lei.

În motivarea hotărârii, prima instanță a reținut că, conform actului de verificare a decontărilor reciproce, la data de 10 martie 2022 GȚ „Sârbu Mihail Sofronie” avea înregistrată o datorie de la contractual nr.6630 din 09 septembrie 2019 în sumă de 115 800 lei și la contractual de vânzare-cumpărare nr.6675 din 17 octombrie 2019 în sumă de 216 750 de lei.

În temeiul contractului de vânzare-cumpărare nr. 6630 din 9 septembrie 2019, facturii fiscale IV4782399 din 09 septembrie 2019 și a actului de verificare din 10 martie 2022, prima instanță a constatat că, reclamantul a livrat către pârât tehnică agricolă Heder pentru recoltarea de floarea soarelui PSP-670-51, nr. MOF06051000107 în valoare de 166 000 lei, pârâtul achitând numai prima tranșă, datoria constituind suma de 115 800 lei.

În temeiul contractului de vânzare-cumpărare nr. 6675 din 17 octombrie 2019, facturii fiscale IV 5772360 din 17 octombrie 2019 și a actului de verificare din 10 martie 2022, instanța a constatat că, reclamantul a livrat către pârât tehnică agricolă Heder pentru recoltarea porumbului PPK-570-51, nr. MOA05051000007 PSP-670-51, în valoare de 327 300 lei, pârâtul achitând numai sumele de 92 900 lei, 17 000 lei și 650 lei, datoria constituind 216 750 de lei.

Dat fiind faptul că instanța a admis pretenția reclamantului cu privire la încasarea cu titlu de datorie a sumei de 115 800 lei rezultată din contractul nr. 6630 din 09 septembrie 2019 și a sumei de 216 750 de lei rezultată din contractul nr.6675 din 17 octombrie 2019, raportând suma datoriei de bază la perioada de neexecutare a obligației pecuniare și penalității, instanța de fond a admis și pretenția privind încasarea penalității în sumă de 159 736,78 de lei (59 125 de lei +100 611,28 de lei).

La 20 iulie 2022, GȚ „Sîrbu Mihail Sofronie” a declarat apel împotriva hotărârii, solicitând casarea acesteia în partea încasării penalității în mărime de 159 736,78 de lei.

Prin decizia din 21 februarie 2023 a Curții de Apel Comrat, s-a admis apelul declarat de GȚ „Sîrbu Mihail Sofronie” și s-a modificat hotărârea din 21 iunie 2022 a Judecătoriei Cimișlia, sediul central, în partea încasării penalităților și sumei totale, fiind micșorat quantumul penalității de la suma de 159 736,78 de lei, la suma de 79 868,39 de lei și suma totală a datoriei de la 492 286,78 de lei la suma de 412 418,39 de lei.

În rest, hotărârea instanței de fond s-a menținut fără modificări.

În motivarea soluției, instanța de apel a reținut că, deși calculul penalităților de întârziere, a fost calculată corect de către partea reclamantă, admiterea acestora în quantumul solicitat nu este întemeiată.

În context, instanța de apel a admis poziția părții apelante că, întârzierile de plată a datoriilor sunt cauzate de efectul meteorologic asupra culturilor agricole, care este unica sursă de venit a întreprinderii, și de efectul roditor anual depinde capacitatea de plată a acestuia.

Colegiul instanței de apel a apreciat drept plauzibilă poziția apelantului că întârzierea de plată a datoriilor nu a fost cu rea credință, aceasta fiind consecința calamităților meteorologice - seceta ce a provocat o recoltă foarte scăzută, ce a generat incapacitatea periodică de plată a pârâtului.

Reținând că penalitatea calculată și solicitată de reclamant este excesivă și disproporționată în raport cu datoria de bază, cât și în raport cu prejudiciul material ce urmează a fi acoperit prin penalitate, totodată luând și în considerare interesele creditorului, instanța de apel conchis asupra necesității micșorării cuantumului penalității solicitate și admise de instanța de fond.

La 13 ianuarie 2023, prin intermediul poștei terestre (f.d.149), IP „Agenția pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii” a depus recurs împotriva deciziei din 21 februarie 2023 a Curții de Apel Comrat, solicitând casarea deciziei în partea în care s-a admis apelul declarat de GȚ „Sîrbu Mihail Sofronie”, cu menținerea hotărârii din 21 iunie 2022 a Judecătoriei Cimișlia, sediul central.

În motivarea recursului, a invocat că instanța de apel a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată.

Astfel, având la bază prevederile art. 953 din Codul civil, instanța de apel a dispus reducerea penalității în proporție de 50%, fără însă a fi întrunite condițiile de bază și condițiile legale pentru reducerea penalității.

În acest sens, recurentul consideră că instanța de apel a aplicat eronat prevederile art. 953 din Codul civil, care permite reducerea penalității în situații excepționale, deoarece nu au fost întrunite condițiile excepționale, nu există situație financiară dificilă a debitorului, datoria de bază nu a fost achitată, ultima achitare fiind efectuată cu mai mult de 43 luni anterior depunerii cererii, întârzierea este esențială, iar, penalitatea este proporțională.

Totodată, recurentul consideră că, prin reducerea penalității cu 50%, instanța de apel a creat un dezechilibru esențial între drepturile și interesele creditorului și ale debitorului, fiind favorizată partea care a încălcat prevederile contractului și nu a achitat prețul integral nici după 43 luni de la expirarea termenului de plată.

A reținut că, conform legislației civile, părțile ar putea fi absolvite de răspundere pentru neexecutarea în termen sau/și de executarea în mod necorespunzător - total sau parțial - a oricărei obligații care îi revine în baza prezentului contract, dacă neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligației respective a fost cauzată de un impediment în afara controlului părții contractului, ivite după încheierea contractului, ce nu depind de voința părților, pe care părțile nu le-au putut prevedea, preîntâmpina sau evita. În asemenea cazuri, durata de executare a obligațiilor contractuale de către părți se prelungește până la epuizarea unor asemenea circumstanțe.

Din cele menționate, consideră că, neexecutarea obligației debitorului ar fi justificată, dacă ea se datorează unui impediment în afara controlului debitorului și dacă debitorului nu i se putea cere în mod rezonabil să evite sau să depășească impedimentul ori consecințele acestuia. În cazul în care obligația a apărut dintr-un contract sau alt act juridic, neexecutarea nu este justificată dacă debitorul ar fi putut în mod rezonabil să ia în considerare impedimentul la data încheierii actului juridic.

La fel, consideră că, constatarea instanței de apel referitoare la specificul activității GȚ „Sîrbu Mihail Sofronie” și la faptul că întârzierea de plată a datoriilor nu a fost cu rea credință, fiind consecința calamităților meteorologice, este una declarativă și neprobată, prin urmare, nu trebuia să fie reținută de către instanță.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că decizia recurată a fost notificată recurentului la 23 mai 2023 (f.d.109), iar cererea de recurs a fost depusă la 13 iunie 2023, în termen.

Prin referința depusă la 15 august 2023, intimatul GȚ „Sîrbu Mihail Sofronie” a solicitat respingerea recursului.

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art.IV, V pct.1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi. Respectiv, recursul declarat de IP „Agenția pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii” a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Examinând temeiurile recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține că, examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului.

La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei contestate or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea *Helmers c. Suediei* 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursul declarat de IP „Agenția pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii”, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270 și 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Instituția Publică „Agenția pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii”.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Aliona Miron

judecătorii

Diana Stănilă

Ion Malanciuc